

ДРОГОБИЦЬКИЙ ПОВІТ ЗА ПОБОРОВИМ РЕЄСТРОМ ПЕРЕМИШЛЬСЬКОЇ І СЯНОЦЬКОЇ ЗЕМЕЛЬ 1507 Р.

Продовжуючи публікації описово-статистичних джерел до історії Дрогобицько-Самбірського підгір'я, пропонуємо до уваги читача фрагмент, узятий з одного із перших поборових реєстрів Перемишльської землі, що містить цікаву інформацію про стан загосподарення Дрогобицького повіту на початку XVI ст. Зауважимо, що першість у публікації таких податкових актів, що стосуються Перемишльщини, належить польському історикові А. Яблоновському, котрий на початку XX ст. оприлюднив поборові реєстри 1508 (ділчнн маетки), 1515 і 1589 рр.¹ Чимало вчених опісля покликалося на зроблені ним видання, нерідко беручи за основний документ для певних кліометричних досліджень. Так, 1939 р. І. Крип'якевич разом з учасниками семінару, що діяв при Богословській академії у Львові опублікував “Спис галицьких парохій XII – XVI ст.”², в якому активно оперував надрукованими А. Яблоновським матеріалами.

Інші ж поборові реєстри Перемишльської і Сяноцької земель, датовані 1507, 1510, 1511, 1512, 1516, 1517, 1526, 1530, 1577 рр., хоч і не публікувалися, але також використовувалися істориками. Як приклад, згадаємо працю дослідника з Перемишля З. Будзинського, де здійснено доволі вдалу спробу реконструювати сітку парафій православної Перемишльської єпархії кінця XV – початку XVI ст. власне на підставі згаданих поборових реєстрів (звісно, за винятком реєстру 1577 і 1589 рр.)³. До слова саме З. Будзинському завдячуємо публікації поборових реєстрів 1628, 1651, 1658 і 1674 рр.⁴

Історичні обставини, що зумовили ухвалення та проведення податкових стягнень у 1507 р., а звідси й створення зазначеної історичної пам'ятки, були такими.

У серпні 1506 р. у Вільні помирає польський король та великий князь литовський Олександр, його наступником стає молодший брат Сигізмунд I. Зміна монарха припала на період протистояння між Польщею та сусідньою Молдавією, котрі впродовж попереднього десятиліття не могли владнати територіальні суперечки щодо Покуття. За рік до своєї смерті Олександр зумів полагодити справу з молдавським воеводою Богданом III дипломатичним шляхом: останній погодився звільнити Покуття, котре його батько черговий раз захопив у 1502 р., та заручився із сестрою польського короля Єлизаветою. Втім, Сигізмунд I по смерті брата відмовився виконувати досягнуті домовленості й військові дії між обома державами знову відновилися⁵.

Не кращими були стосунки між Великим Князівством Литовським і Московською державою. Війна 1500 – 1503 рр. завершилася значними територіальними втратами першого. Від повного розгрому Литву врятувала підтримка з боку Лівонського ордену. Очевидно, що так зване Благовіщенське перемир'я, укладене на 6 років між обома сторонами у 1503 р., котре закріпило територіальні здобутки Москви, не задовольняло литовців⁶.

Таким чином, правління чергового представника династії Ягеллонів розпочалося в умовах гострого протистояння з двома сусідніми державами. Сигізмунд I вважав, що

оптимальним засобом вирішення територіальних суперечок з Молдавією та Московією може бути лише війна. Остання потребувала, натомість, значних коштів.

На початку 1507 р. в Кракові розпочалося засідання коронаційного сейму. Одразу ж по коронації, що відбулася 24 січня, сейм перейшов до обговорення та прийняття податкових ухвал. Королівський двір доволі легко заручився підтримкою послів та сенаторів й зумів затвердити необхідні рішення.

Сейм ухвалив так званий “вядунковий” побор („controbotio fertonum”), що накладався на коронні землі (Великопольщу, Малопольщу та Руське Воєводство, за винятком Пруссії). Базовою ставкою оподаткування був 1 фертон (пол. “wiardunek”, лат. “fertop”), що складав четверту частину гривні, інакше 12 грошей. Впроваджувалася наступна “тарифна сітка оподаткування”:

З одного оброблюваного лану в селянському господарстві – 1 фертон (з півланового, відповідно, 6 грошей і т.д.).

Шляхта, що не мала підданих й не брала участі в посполитому рушенні, з власного господарства сплачувала 1 фертон з лану.

Солтиси і війти, котрі так само не мали підданих – 1 фертон з лану.

Загородники, що обробляють землі й сплачують своїм господарям данини і грошові чинші, платять максимально 6 грошей, залежно від розміру господарства.

Руські попи – 1 флорин.

Волохи від ста овець – 1 фертон.

Корчмарі в містах, що не платять чопове та не виробляють пиво – 1 фертон; корчмарі в селах, що не роблять пиво – 6 грошей. Поза тим, якщо корчмар господарює на землі, платить 1 фертон з лану.

З млинів у містах з кожної гривні прибутку 2 гроші. Якщо млин орендований – 1 фертон грошей з кола. У селах власники млину платять 1 фертон з кола, орендарі – 6 грошей. Так само з млину-вітряка власник – 1 фертон, орендар – 6 грошей⁷.

Збирання побору розпочиналося 23 травня й тривало до 29 червня 1507 р.⁸ Проведення цієї фіскальної акції цілковито лягало на плечі спеціально призначених королівським універсалом для кожної землі та воєводства поборців. Як правило, це були вихідці з місцевої шляхти, досвідчені в таких справах. Зокрема, в Руському воєводстві ці функції було покладено на Добеслава Хмелецького (1495 – 1529), перемишльського конюшого (1500 – 1529), власника Стобеничів, Мальніва, Гневновичів у Перемишльському повіті. Упродовж 1501 – 1520 рр. він був збирачем подимного в Перемишльській землі, а з 1507 до 1518 рр. – руським поборцем, тобто збирачем накладених вальними сеймами податків у Руському воєводстві⁹.

Деталі організації поборових стягнень невідомі. Однак, можемо стверджувати напевно, що неодмінним її елементом була письмова фіксація на всіх етапах та письмова звітність під час передачі коштів в розпорядження Коронного скарбу. Завдяки цій обставині, на сьогодні у розпорядженні істориків є кінцевий реєстр, чи то пак звіт зібраного у 1507 р. податку.

Цей документ зберігався в Архіві Коронного скарбу (Archiwum Skarbu Koronnego). На сьогоднішній день він знаходиться у фонді “Archiwum Skarbu Koronnego” Головного Архіву давніх актів у Варшаві (Archiwum Główny Akt Dawnych w Warszawie). Він увійшов до так званої “Księgi Poborowej” (sygnatura 20), котра поза тим містить інші поборові реєстри та фіскально-звітні документи за період з 1501 по 1589 р.

Не вдаючись у вичерпний аналіз джерелознавчого потенціалу документу, все ж таки дозволимо собі заакцентувати на деяких його аспектах.

Насамперед, варто зазначити, що виокремлені в поборовому реєстрі під заголовком “Drohobycz” королівські і шляхетські села є не що інше, як перший відомий опис Дрогобицького повіту. Отже, в першому десятилітті XVI ст. він складався з 39 сіл. Серед них відсутні кілька пізніше відомих поселень. Зокрема, це Доброгостів, заснований пізніше на волоському праві, ймовірно, наприкінці другого десятиліття XVI ст., та Орів¹⁰. Тинів, як засвідчує реєстр, на 1507 р. остаточно не виокремився від Літині. Волоща з Тершаковим, Монастирем, Мостами так само не потрапили до реєстру, й це свідчить про неусталеність кордону між Городоцьким повітом Львівської землі та Дрогобицьким повітом Перемишльської землі, на межі яких знаходилися зазначені села. До того ж реєстр повідомляє про існування поселення Овня (Ownya), котре однозначно ідентифікуємо з селом Вівня, що знаходиться на відстані приблизно 7 – 8 км. на схід від с. Кавсько і 10 км. на північ від Стрия. І якщо Кавсько залишалося у межах Дрогобицького повіту, то Вівня вже в другій половині XVI ст. потрапила до складу старостинських маєтків Стрийського повіту. Люстрація 1570 р. чітко окреслює долю села – Вівня (Wownia) “перед тим була роздвоєна, бо її половина належала до Дрогобича, а половина до Стрия, але зараз вже вся належить до Стрия”¹¹. Припускаємо, що до Дрогобицького повіту належала та половина Вівні (Hownya), що разом з Меденичами, Летнею, Горуцьком була власністю Станіслава Малджика¹².

Окремі села платили податки спільно, таким чином вони творили єдиний господарський комплекс. Це Довге, Ріпчиці, Опарі. Всі три поселення перебували у власності Софії Корави і Миколая Зубрського-Чайківського. Солонсько, що входило у XV ст. до маєтностей Корав, вписане до реєстру окремо, отже у першому десятилітті XVI ст. відбулося остаточно розмежування спадку Марциша Корави між його двома дочками та формування двох окремих родів Опарських і Слонських¹³. Разом також згадуються Вацевичі, Снятинчичі (Снятинка) та Воля (Вацевська Воля), оскільки перебували в руках родини Вачевських й в попередньому столітті творили єдине поселення¹⁴. Нарешті, спільно платили податки два королівські села Медичичі і Летня, що, на нашу думку, вказує на існування в попередньому столітті їх обох у вигляді одного поселення.

Наведені у поборовому реєстрі кількісні показники ланів-дворищ, корчем, попівств, млинів і сплачених ними грошей тощо дають змогу скласти певне уявлення про господарські характеристики Дрогобицького повіту 500-літньої давнини. Загалом 39 сіл разом з передмістям Дрогобича займали 306 з половиною ланів, з яких 77 (25 %) було спустошено. Останнє, вочевидь, було наслідком татарсько-волоських нападів кінця XV – початку XVI ст.

Як відомо, перший погром, причому жахливий за своїми масштабами, Галичина зазнала у 1498 р. Тоді волохи-молдавани господаря Стефана разом з турками і татарами, загальною чисельністю понад 40 тисяч, на початку травня напали на Поділля та Галичину. Здобувши замки в Чорткові і Тербовлі, вони вже 13 травня плундували передмістя Львова. 14 травня 1498 р. був цілковито спалений Самбір. Відтак знищено Перемишль, Радимно, Ярослав, Переворськ, Ланцут, Канчугу, Жешув та багато інших міст в землях Перемишльській і Сяноцькій. Разом з містами грабувалися навколишні села. “Серед люду, – писав польський історик А.Валавендер, – запанував неописаний переляк. Направду усі з міст і сіл утікали в дальші сторони чи ховалися по лісах. Ті, хто залишилися, шукали для себе і свого майна криївок по будинках. Погляду людському представлялося страшне видовище. У різних сторонах, як описує наочний свідок, на

відстані 16 миль видно було усюди відблиски пожеж”¹⁵. За деякими даними, нападники забрали до ясиру понад 100 тис. осіб.

Наприкінці липня того ж року татари знову спустошили Руське воєводство. А 25 листопада 1498 р. сюди з’явилися турки. Перейшовши на правий берег Дністра, вони вторглися в Підгір’я і спустошили територію від Галича до Жидачева, а також околиці Самбора і Дрогобича¹⁶. Через два роки Перемишльська земля вкотре зазнала нападу татар, а у 1502 р. вони (приблизно 30 тис. ординців) при підтримці волохів попалили міста і села аж до Холмської землі. Напади на “Русь Червону” тривали і в 1503 та 1505 рр.¹⁷. Тож збитки від воєнно-грабункових лихоліть не могли не відбитися у поборовому реєстрі.

На теренах Дрогобицького повіту, згідно з реєстром 1507 р., функціонувало 12 корчем. Господарські комплекси з кількох сіл (напр., Довге, Ріпчичі, Опарі) мали одну корчму на усі поселення. Як зазначав А.Яблоновський, корчми в селах Перемишльської землі того часу можна поділити на дві групи: “brazeatoriae” і “vectoriae”¹⁸. Перші – корчми-броварні, які виробляли і реалізовували пиво, другі – корчми без права виробництва напоїв, де реалізовувалися привезені трюнки. На початку XVI ст. усі корчми в Дрогобицькому повіті належали до другої групи – “привозних”. Уже в 1515 р. поборовці у повіті записали 14 корчем (щоправда, корчма в Стебнику була знищена татарами), зокрема одну корчму-броварню в Горуцькому¹⁹.

У 1507 р. в селах повіту зафіксовано 13 млинів, з них 5 виконували ще й функції вальників-фолюшів-сукновалень і знаходилися у приватновласницьких маєтках (Вороблевичі, Літиня, Більче, комплекс Вацевичі, Снятинка, Воля), за винятком королівських Раневич. Решту млинів належали до розряду “ручних” (molendinum manuale), тобто великих жорен, які приводилися в дію мускульною силою людей або, не виключено, тяглових тварин. Мешканці інших поселень користувалися, мабуть, домашніми жорнами, або вдавалися за певну плату до млинів у сусідніх селах чи містах. Уже через 8 років поборовці зареєстрували в Дрогобицькому повіті 15 млинів (в Стебнику і Рихтичах вони були спустошені), але з них залишилося лише три вальники (Літиня, Більче і Вацевичі-Снятинка-Воля)²⁰.

Згідно з аналізованим реєстром, більша половина поселень Дрогобицького повіту мала попівства з церквами. Загалом ми нарахували 21 священика. Цікаво, що на Вацевичі-Снятинку-Волю припадав один “поп”, натомість жодного не було в комплексі Довге-Ріпчичі-Опарі. Зрештою, такі значні поселення як Рихтичі, Добрівляни, Раневичі, Більче, Михайлевичі, а також передмістя Дрогобича не мали священиків, а відтак не складали окремих парафій. Проте, у 1515 р. бачимо 31 священика, зокрема два у дрогобицькому передмісті (щоправда, попівства в Михайлевичах, Бориславі, Уличному були знищені)²¹. Таке швидке зростання числа священиків за 8 років є сумнівним і його можна пояснити не вельми ретельною фіксацією попівств (зокрема спустошених нападниками) у 1507 р.

Загородників (ortulani) і комірників-халупників (inquilini) на той час було обмаль. Ці категорії селян лише почали з’являтися як соціальне явище в традиційних галицьких поселеннях з дворичним укладом, характерною рисою якого була наявність великої патріархальної родини. Члени останньої були повноправними “кметями”, й лише за виняткових обставин могли потрапити у статус загородника чи халупника або підсадка. На той час, зазвичай, ними ставали чужинці, вихідці з інших країв. У 1507 р. на теренах Дрогобицького повіту зафіксовано 17 загородників (з них п’ять на передмісті Дрогобича) і 5 комірників-халупників. Цікавим є факт наявності трьох “людей, що отримали волю”

(homies habent libertat) у Солонську, тобто селян, звільнених з підданства (особистої залежності) власниками села. Вони подібно до загородників сплачували по 4 гроші, що вказує на схоже матеріальне становище, а отже, як не дивно, на невисокий соціальний статус в селі. На жаль, поборовий реєстр 1515 р. взагалі не подає число загородників та комірників, тож не можемо зробити відповідні порівняння.

Загальна чисельність зібраних 1507 р. податків із поселень Дрогобицького повіту (без м. Дрогобича) сягала 115 марок-гривень і 17 грошей (або 184 польських злотих і 17 грошей). З них на попівства припадало 63 фертони (15 гривень і 3 фертони або 25 зл. і 6 гр.), на млини – 6 фертонів (5 фертонів сплачували млини-вальники, 1 фертон – ручні млини) або 2 зл. і 12 гр., на корчми – також 6 фертонів, на загородників, халупників і лібертованих – 2 марки і 4 гроші (3 зл. і 10 гр.). Загалом на попівства, корчми, млини і названі окремі категорії мешканців припадало 20 марок і 40 грошей (інакше: 83 фертони і 4 гр. – 33 зл. і 10 гр.), що складало 18 % від загальної кількості сплачених податків. Розмір сплачуваних податків здебільшого співпадав з визначеними сеймом у 1507 р. “податковими тарифами”. Звісно, були й винятки, зумовлені, мабуть, врахуванням поборовцями певних збитків, що зазнали господарства чи то від ворожих нападів, чи від стихійних лих. Так, з чотирьох ланів слід було сплачувати 4 фертони (1 марку), що бачимо на прикладі Уличного, однак Кавсько зі своїх чотирьох ланів сплатило на 6 грошей менше. З іншого боку, поборовці здебільшого не враховували наявність спустошених дворищ-ланів. Зокрема, село Борислав, де усі три лани виявилися знищеними, сплатило високий чинш – 2 гривні (з них 3 фертони виплатив священик). Це означає, що замість 3 фертонів з трьох ланів, село чи його власники виплатили 5 фертонів. Невідомо також чому село Модрич з 3 ланів сплатило 4 фертони і 3 гроші.

На завершення, відзначимо, що публікація поборового реєстру Дрогобицького староства буде не останньою, оскільки маємо намір й надалі друкувати інші подібні документи XVI ст., що стосуються нашого краю.

ДОКУМЕНТ

Дрогобицький повіт за поборовим реєстром
Перемисьльської і Сяноцької земель 1507 р.

Оригінал	Переклад
DROHOBYCZ	Дрогобицький повіт
Suburbium de XIX lan[eis] quinque ortulani p[er] IIII gr[ossos] V m[a]rc[ae], gr[ossi] VIII solv[it]	Передмістя з 19 ланів. 5 загородників по 4 гроші. Разом сплачено – 5 марок (гривен) і 8 грошей сплатив.
Horuczka de XX lan[ei], III lan[ei] desz[er]ti tres ortulani p[er] IIII gr[ossos] taberna vector[ia] VI gr[ossi] pop tres fert[ones] XI m[a]rc[ae], gr[ossi] VI solv[it]	Горуцька з 20 ланів. 4 лани спустошені. 3 загородники по 4 гроші. Корчма привізна* – 6 грошей. Священик – 3 фертони. Разом – 11 марок (гривен) і 6 грошей сплатив.

<p>[H]Russzowa de VII lan[eis] II lan[ei] deserti taberna vector[ia] VI gr[ossi] pop tres fert[ones] III m[a]rc[ae], gr[ossi] VI solv[it]</p>	<p>Грушова з 7 ланів. 2 лани спустошені. Корчма привізна – 6 грошей. Священик – 3 фертони. Разом – 3 марки (гривні) і 6 грошей сплатив.</p>
<p>Kunyatycze de III lan[eis] III lan[ei] desz[er]ti tres ortulani p[er] III gr[ossos] [1] m[a]rc[ae] solv[it]</p>	<p>Унятичі з 3 ланів. 3 лани спустошені. 3 загородники по 4 гроші. Разом – 1 марка (гривна) сплатив.</p>
<p>Richczycze de IX lan[eis] III lan[ei] desz[er]ti II m[a]rc[ae], gr[ossi] XII solv[it]</p>	<p>Рихтичі з 9 ланів. 4 лани спустошені. Разом – 2 марки (гривні) і 12 грошей сплатив.</p>
<p>Poczayovicze de quinque lan[eis] pop tres fert[ones] III lan[ei] desz[er]ti II m[a]rc[ae] solv[it]</p>	<p>Почаєвичі з 5 ланів. Священик – 3 фертони. 3 лани спустошені. Разом – 2 марки (гривні) сплатив.</p>
<p>Vroblovycze de XIII lan[eis] VI lan desz[er]ti solv[it] molend[in]um valnyk fert[o], taberna vect[oria] VI gr[ossi], pop tres fert[ones] X m[a]rc[ae], gr[ossi] VI solv[it]</p>	<p>Вороблевичі з 14 ланів. 6 ланів спустошено. Млин-сукновальня – 1 фертон. Корчма привізна – 6 грошей. Священик – 3 фертони. Разом – 10 марок (гривен) і 6 грошей сплатив.</p>
<p>Dubrowlany de X lan[eis] V lan[ei] desz[er]ti Molend[in]um m[anua]le VI gr[ossi] Taberna vector[ia] VI gr[ossi] III m[a]rc[ae], gr[ossi] XII solv[it]</p>	<p>Добрівляни з 10 ланів. 5 ланів спустошено. Млин ручний (жорна) – 6 грошей. Корчма привізна – 6 грошей. Разом – 3 марки (гривні) і 12 грошей сплатив.</p>
<p>Popyelye de II lan[eis] pop tres fert[ones] [1] m[a]rc[ae], gr[ossi] VI solv[it]</p>	<p>Попелі з 2 ланів. Священик – 3 фертони. Разом – 1 марка (гривна) і 6 грошей сплатив.</p>
<p>Gay uterque de XIII lan[eis] pop tres fert[ones] III m[a]rc[ae], gr[ossi] XII solv[it]</p>	<p>Гаї обидва (Верхні і Нижні) з 14 ланів. Священик – 3 фертони. Разом – 4 марки (гривні) і 12 грошей сплатив.</p>
<p>Hubycze de VII lan[eis] III lan[ei] desz[er]ti molend[in]um m[anua]le VI gr[ossi] pop tres fert[ones] III m[a]rc[ae], gr[ossi] VI solv[it]</p>	<p>Губичі з 7 ланів. 5 ланів спустошено. Млин ручний (жорна) – 6 грошей. Священик – 3 фертони. Разом – 3 марки (гривні) і 6 грошей сплатив.</p>

Rolyow de IX lan[eis] III lan[ei] desz[er]ti molend[ini]um m[anua]le VI gr[ossi] taberna vector[ia] VI gr[ossi] pop tres fert[ones] III m[a]rc[ae], gr[ossi] XII solv[it]	Ролів з 9 ланів. 4 лани спустошено. Млин ручний (жорна) – 6 грошей. Корчма привізна – 6 грошей. Священик – 3 фертони. Разом – 3 марки (гривні) і 12 грошей сплатив.
Stanilia de duob[us] lan[eis] pop tres fert[ones] [1] m[a]rc[a], gr[ossi] XII solv[it]	Станеля з 2 ланів. Священик – 3 фертони. Разом – 1 марка (гривна) і 12 грошей сплатив.
Truskavycz** Sors Kosth de III lan[eis] [1] m[a]rc[a] solv[it]	Трускавець Частка Костя. з 4 ланів – 1 марка (гривна) сплатив.
Sors Nahorny de III lan[eis] solv[it] duo inquilini p[er] III gr[ossos] pop tres fert[ones] II m[a]rc[ae], gr[ossi] XX solv[it]	Частка Нагірного з 4 ланів. 2 комірники (халупники) по 4 гроші. Священик – 3 фертони. Разом – 2 марки (гривні) і 20 грошей сплатив.
Boryslawy de III lan[eis] III lan[ei] desz[er]ti pop tres fert[ones] II m[a]rc[ae] solv[it]	Борислав з 3 ланів. 3 лани спустошені. Священик – 3 фертони. Разом – 2 марки (гривні) сплатив.
Iszdepnyk de IX lan[eis] V lan[ei] desz[er]ti molendinu[m] m[anua]le VI gr[ossi] taberna vector[ia] VI gr[ossi] tres ortulani p[er] III gr[ossos] pop tres fert[ones] III m[a]rc[ae] solvit	Стебник з 9 ланів. 5 ланів спустошено. Млин ручний (жорна) – 6 грошей. Корчма привізна – 6 грошей. 3 загородники по 4 гроші. Священик – 3 фертони. Разом – 4 марки (гривні) сплатив.
Lyetnya de III lan[eis] II lan[ei] desz[er]ti molendinu[m] valnyk fert pop III fertones II m[a]rc[ae] solv[it]	Літня з 4 ланів. 2 лани спустошені. Млин-сукновальня – 1 фертон. Священик – 3 фертони. Разом – 2 марки (гривні) сплатив.
Kr[y]nycza de V lan[eis] III lan[ei] desz[er]ti molendinu[m] m[anua]le VI gr[ossi] [1] m[a]rc[a], gr[ossi] XVIII solv[it]	Криниця з 5 ланів. 3 лани спустошені. Млин ручний (жорна) – 6 грошей. Разом – 1 марка (гривна) і 18 грошей сплатив.
Kawsko de III lan[eis] III fert gr[ossi] VI solv[it]	Кавсько з 4 ланів – 3 фертони і 6 грошей сплатив.

Vlyczno de III lan[eis] [1] m[a]rc[a] solv[it]	Уличне з 4 ланів – 1 марка (гривна) сплатив.
Dolhe, Rapczycze, Opary de X lan[eis] III lan[ei] desz[er]ti taberna vector[ia] VI gr[ossi] molendinu[m] m[anua]le VI gr[ossi] unus hort[ul]a[n]y III gr[ossi] III m[a]rc[ae], gr[ossi] XVI solv[it]	Довге, Ріпчичі, Опарі з 10 ланів. 3 лани спустошено. Корчма привізна – 6 грошей. Млин ручний (жорна) – 6 грошей. 1 загородник – 4 гроші. Разом – 3 марки (гривні) і 16 грошей сплатив.
Medenycze, Lyetnya de XXX lan[eis] medium molendinu[m] m[anua]le VI gr[ossi] taberna vector[ia] VI gr[ossi] pop tres fert[ones] nona m[a]rc[ae] solv[it]	Меденичі, Летня з 30 ланів. Млин ручний (жорна) – 6 грошей. Корчма привізна – 6 грошей. Священик – 3 фертони. Разом – 8,5 марок (гривен) сплатив.
Bolochovcze de XXI lan[eis] pop tres fert[ones] VI m[a]rc[ae], gr[ossi] XVIII solv[it]	Болехівці з 21 лану. Священик – 3 фертони. Разом – 6 марок (гривен) і 18 грошей сплатив.
Ranyovycze de XI lan[eis] III lan[ei] desz[er]ti molendinu[m] val[nyk] fert[o] III m[a]rc[ae] solv[it]	Раневичі з 11 ланів. 3 лани спустошено. Млин-сукновальня – 1 фертон. Разом – 3 марки (гривні) сплатив.
Bylyecz de VI lan[eis] III lan[ei] desz[er]ti unus ortula III gr[ossi] molendinu[m] val[nyk] fert[o] III m[a]rc[ae], gr[ossi] III solv[it]	Більче з 6 ланів. 4 лани спустошено. 1 загородник – 4 гроші. Млин-сукновальня – 1 фертон. Разом – 3 марки (гривні) і 4 гроші сплатив.
Ownya de III lan[eis] mrc solv[it]	Вівня з 4 ланів – 1 марка (гривна) сплатив.
Lyesznya de medio nono lan[eis] pop tres fert[ones] III m[a]rc[ae], gr XVIII solv[it]	Лішня з 8,5 ланів. Священик – 3 фертони. Разом – 3 марки (гривні) і 18 грошей сплатив.
Deraszycze de duobu[s] lan[eis] w lan[ei] desz[er]ti I m[a]rc[a] solv[it]	Дережичі з 2 ланів. 1*** лан спустошений – 1 марка (гривна) сплатив.
Slonsko de VII lan[eis] III lan[ei] desz[er]ti III homies haben[t] libertat p[er] III gr[ossos] pop tres fert[ones] III m[a]rc[ae], gr XII solv[it]	Солонсько з 7 ланів. 3 лани спустошені. 3 людини, що мають волю – по 4 грошей. Священик – 3 фертони. Разом – 3 марки (гривні) і 12 грошей сплатив.

<p>Mychalovicze de septem lan[eis] II lan[ei] desz[er]ti unus inquilin[us] III gr[ossi] taberna vector[ia] VI gr[ossi] III m[a]rc[ae], gr[ossi] XXII solv[it]</p>	<p>Михайлевичі з 7 ланів. 2 лани спустошені. 1 комірник (халупник) – 4 гроші. Корчма привізна – 6 грошей. Разом – 3 марки (гривні) і 22 грошей сплатив.</p>
<p>Colpyecz de tribus lan[eis] II lan[ei] desz[er]ti unus ortulanus III gr[ossi] pop tres fert[ones] II m[a]rc[ae], gr[ossi] III solv[it]</p>	<p>Колпець з 3 ланів. 2 лани спустошені. 1 загородник – 4 гроші. Священик – 3 фертони. Разом – 2 марки (гривні) і 4 гроші сплатив.</p>
<p>Solyecz de VI lan[eis] II lan[ei] desz[er]ti duo inquilini octo gr[ossi] taberna vector[ia] VI gr[ossi] pop III fert[ones] III m[a]rc[ae], gr[ossi] II solv[it]</p>	<p>Солець з 6 ланів. 2 лани спустошені. 2 комірники (халупники) – 8 грошей. Корчма привізна – 6 грошей. Священик – 3 фертони. Разом – 3 марки (гривні) і 22 грошей сплатив.</p>
<p>Modrycz de III lan[eis] 1 mrc gr[ossi] III solv[it]</p>	<p>Модрич з 3 ланів – 1 марка і 3 гроші сплатив.</p>
<p>Tustanovicze de XVI lan[eis] III lan[ei] desz[er]ti molendinu[m] m[anua]le VI gr[ossi] taberna vector[ia] VI gr[ossi] pop tres fert[ones] V m[a]rc[ae] solvi[t]</p>	<p>Тустановичі з 16 ланів. 4 лани спустошені. Млин ручний (жорна) – 6 грошей. Корчма привізна – 6 грошей. Священик – 3 фертони. Разом – 5 марок (гривен) сплатив.</p>
<p>Vaczowycze, Snyatynczyche, Volya de XVIII lan[eis] III lan[ei] desz[er]ti taberna vector[ia] VI gr[ossi] molend[in]um valnyk fert[o] pop tres fert[ones] VI m[a]rc[ae], gr[ossi] VI solv[it]</p>	<p>Вацевичі, Снятинчичі, Воля з 18 ланів. 4 лани спустошені. Корчма привізна – 6 грошей. Млин-сукновальня – 1 фергон. Священик – 3 фертони. Разом – 6 марок (гривен) і 6 грошей сплатив.</p>

Джерело: AGAD. – Zespol: Archiwum Skarbu Koronnego. – Sygn. 20. – K. 36 – 37v.

* Йдеться про корчму, де напої (передовсім пиво) не вироблялися, а привозилися для реалізації.

** У 1471 р. Ян Коритко перезаставив королівське село Трускавець за 550 гривен Ігнату Тустанівському та Андрію Любенецькому. Згадані у поборовому реєстрі Кость і Нагорний, не хто інші як Кость Любенецький (1480 – 1510), син Андрія, власник Любенців у Стрийському повіті, та Васько Тустанівський Нагорний (1506 – 1545), син Ігната, власник Тустанович (AGZ. – Lwów, 1903. – Т. XVIII. – № 289; Wrosteck... – S. 63, 65).

*** Символ “w” можна перекласти і як 5, і як 1.

¹ Źródła dziejowe. – Warszawa, 1902. – Т. XVIII. – Cz. 1: Polska XVI wieku pod względem geograficzno-statystycznym. – Т. VII. – Cz. 1: Ziemie ruskie. Ruś Czerwona / Opisana przez A. Jabłonowskiego. – S. 1-45, 108-145.

² Спис галицьких парохій XII – XVI ст. // Студії семинара для історії Сходу у філософічному відділі Гр.-кат. Богословської академії у Львові / Під ред. проф. Івана Крип'якевича. – Львів, 1939. – 56 с.

³ Budzyński Z. Sieć parafialna prawosławnej diecezji przemyskiej na przełomi XV i XVI wieku. Próba rekonstrukcji na podstawie rejestrów podatkowych ziemi przemyskiej i sanockiej // Polska – Ukraina: 1000 lat sąsiedztwa. – Т. 1: Studia z dziejów chrześcijaństwa na pograniczu etnicznym / Pod redakcją S. Stępnia. – Przemyśl, 1990. – S. 135-155.

⁴ Polska południowo-wschodnia w epoce nowożytnej. Źródła dziejowe. – Т. I. – Cz. 1: Rejestr poborowy ziemi przemyskiej z 1628 roku / Wyd. Z. Budziński i K. Przyboś. – Rzeszów, 1997; Polska południowo-wschodnia w epoce nowożytnej. Źródła dziejowe. – Т. I. – Cz. 2: Rejestr poborowy ziemi przemyskiej z 1651 roku / Wyd. Z. Budziński i K. Przyboś. – Rzeszów, 1997; Polska południowo-wschodnia w epoce nowożytnej. Źródła dziejowe. – Т. I. – Cz. 3: Rejestr poborowy ziemi przemyskiej z 1658 roku / Wyd. Z. Budziński i K. Przyboś. – Rzeszów, 2000; Polska południowo-wschodnia w epoce nowożytnej. Źródła dziejowe. – Т. I. – Cz. 4: Rejestr poborowy ziemi przemyskiej z 1674 roku / Wyd. Z. Budziński i K. Przyboś. – Rzeszów, 2000.

⁵ Балух О. Буковина в контексті прикордонних стосунків Молдавії з Польщею в 1500 – 1527 рр. // Часопис української історії. – Вип. 12. – К., 2009. – С. 6.

⁶ Кром М. Меж Русью и Литвой: Западнорусские земли в системе русско-литовских отношений конца XV-первой трети XVI в. – 2-е изд., доп. – М., 2010. – 293 с.

⁷ Księgi prawa polskiego. Dział pierwszy przywileje statuty konstytucye edykty dekrety mandaty koronne / Wyd. O. Balzer. – Kraków, 1906. – Т. 3: 1506-1522. – S. 41.

⁸ Ibidem. – S. 42.

⁹ Ibidem. – S. 42. Chmielecki Dobiesław h. Wończa // Polski słownik Biograficzny. – Kraków, 1937. – Т. III. – S. 316-317.

¹⁰ Matricularum Regni Poloniae Summaria. – Varsoviae, 1912. – P. 4, vol. 2. – № 11400.

¹¹ Жерела до історії України-Руси видає Археографічна комісія Наукового товариства імени Шевченка. – Т. VII: Люстрація королівщин в руських землях корони з р. 1570. – Львів, 1903. – С. 197.

¹² Źródła dziejowe. – Warszawa, 1902. – Т. XVIII. – Cz. 1: Polska XVI wieku pod względem geograficzno-statystycznym. – Т. VII. – Cz. 1: Ziemie ruskie. Ruś Czerwona / Opisana przez A. Jabłonowskiego. – S. 106.

¹³ Пашин С. Дрогобицька шляхта (XV – початок XVI ст.) // Дрогобицький краєзнавчий збірник. – Дрогобич, 2011. – Вип. XIV-XV. – С. 436-437.

¹⁴ Там само.

¹⁵ Waławender A. Kronika kłęsk elementarnych w Polsce i w krajach sąsiednich w latach 1450 – 1586. – Lwów, 1935. – Cz.: Zniszczenia wojenne i pożary (z wykresami). – S. 31, 73-76.

¹⁶ Ibidem. – S. 31, 77-78.

¹⁷ Ibidem. – S. 31-33, 82, 87-88.

¹⁸ Źródła dziejowe. – Warszawa, 1902. – Т. XVIII. – Cz. 2. – S. 134.

¹⁹ Ibidem. – Т. XVIII. – Cz. 1. – S. 142-143.

²⁰ Ibidem. Однак, В. Інкін, використавши той же поборовий реєстр 1515 р., згадав лише про фолуші в Літині і Вацевичах-Снятинці-Волі (Див.: Інкін В. Сільське суспільство Галицького

Прикарпаття у XVI – XVIII століттях: історичні нариси / Упорядкування та наукова редакція Миколи Крикуна. – Львів, 2004. – С. 44).

²¹ Ibidem.

Микола Галів, Леся Смуток.

Дрогобицький повіт за поборовим реєстром Перемишльської і Сяноцької земель 1507 р.

У статті публікується частина фіскального реєстру Перемишльської і Сяноцької землі початку 16 ст., де вміщена інформація про Дрогобицький повіт. З'ясовуються історичні передумови його створення, проаналізований господарський стан Дрогобицького повіту на початок 16 ст.

Mykola Haliv, Lesia Smutok.

Drohobych district in the fiscal registry Przemysl and Sanok lands 1507.

The article published by the fiscal registry Przemysl and Sanok lands early 16th century, which contained information about Drohobych district. Investigates the historical background of its creation, analyzed the economic situation Drohobych district at the beginning of 16th century.